

VIBRACIÓ

Setmanari Catalanista Republicà

"Ara és hora, catalans, ara és hora d'estar alerta," que estant "alerta" podrem estalviar-nos d'haver de dir "Déu nos guard un ja està fet."

ANY I

GIRONA, 8 D'OCTUBRE DE 1932

NUM. 36

La divisió territorial de Catalunya La supercomarca

Un article del meu gran amic A. Rovira i Virgili a "La Publicitat" del dijous passat, ens assabenta que la Ponència de la Divisió territorial de Catalunya ha acceptat el principi de la supercomarca i que en aquest sentit fa la seva proposta al Govern de la Generalitat.

He tingut, potser, alguna modesta participació en l'adopció d'aquest principi. En converses particulars he advocat per ell, prop d'alguns membres de la Ponència susdita. I he aduït en pro d'aquest punt de vista, raons diverses, adquirides principalment en l'experiència de prop de quinze mesos al Govern Civil de Girona. He aconseguit que els meus arguments inclinessin l'ànim d'aquests amics de la Ponència cap a la creació d'un càrrec administratiu intermig entre el Govern de la Generalitat i la comarca, solució a la qual uns ja es decantaven i altres no s'atrevien pas a rebutjar del tot.

Penso que exposar ací algunes d'aquestes raons en el moment en què l'article al·ludit torna a donar interès a la qüestió, actual des de fa molts mesos, no serà cosa inoportuna ni estranya a les preocupacions d'aquesta hora.

La província, que ha viscut prop d'un segle, ha estat sempre una institució que el catalanisme ha mirat amb hostilitat. I amb raó. La província era l'esquarterament de la Catalunya i és principi bàsic de tota doctrina autonomista, per modesta que sigui, la unitat intangible d'aquella.

Algú, en parlar de fer entre la comarca i el Govern autònom, un organisme intermig, pensant que la capitalitat d'aquest coincidirà fatalment en alguns casos amb la capitalitat provincial d'avui, creu que es tracta de fer subsistir la província. I no és així. Desfer aquest primer error és aclarir considerablement la qüestió.

La província, en quant representa un esquarterament de la Pàtria és clar, obvi i elemental que no pot subsistir. Però en quant, amb aquest altre nom, sigui una divisió administrativa — una divisió més de les moltes que hom pot fer — quina raó de principi pot impedir-ho? Catalunya una, amb un govern, un pressupost i un Parlament, pot tenir els departaments, circumscripcions, districtes o comarques que calguin. Com més orgues creï i més facultats delegui en ells, menys serà la concentració d'autoritat a Barcelona, i més ens aproparem a una solució federal dins Catalunya.

Ningú no podrà sostenir que la comarca — compte que segons la Ponència n'hi haurà 38 a Catalunya i que, per tant, algunes hauran d'ésser forçosament molt petites — pugui estar dotada de tots aquells organismes de govern propis del nostre temps. Organismes complicats amb funcionaris i tècnics nombrosos, no podran ésser suportats per la comarca, si no volem fer una administració caríssima. Si damunt de la comarca no hi ha res més que el Govern de Barcelona, allí hauran d'arar a raure per a tots aquells serveis que no posseeixi la capital comarcal. D'on, un centralisme barceloní, que sembla un fantasma quan l'agitaven els centralistes espanyolistes de la vella província, però que ara esdevindrà realitat.

Jo veig la supercomarca amb el nom que se li vulgui donar — el de vagueria no compta amb el meu sufragi i més aviat em decantaria a un menys tradicional — amb moltes de les facultats dels actuals Govern Civils i de les extingides Diputacions provincials, delegades totes i exercides en nom del Consell Executiu del Govern de la Generalitat, sota el control i l'autoritat d'aquest. I està clar amb tots els organismes tècnics i administratius, necessaris, articulats amb els de les Conselleries del Govern de Barcelona i amb els menys importants de les comarques.

Enfront d'aquest cercle supercomarcal, un Delegat del Govern de la Generalitat, les funcions del qual foren entre les dels actuals Governadors civils d'avui i les dels Prefectes dels Departaments francesos. A aquests alts funcionaris escarrien totes aquelles petites i meritoris tasques de govern directe que no estan en lleis ni reglaments; tota aquella tutela paternal que cal exercir especialment damunt dels Municipis petits, tota aquella feina de comprensió, de conciliació i d'endegament, que és fer per antonomàsia la feina d'un polític i que no em sembla possible que es pugui útilment realitzar des de Barcelona per tot Catalunya. Li escarria, especialment, la funció més delicada, la de l'ordre públic, que no crec pugui tampoc exercir-se sense intermediaris polítics entremig.

I, per últim, trobo una raó eminentment política en favor de la tesi de la supercomarca. Crec que tots estem d'acord que a Catalunya hi calen unes quantes ciutats grans, molt més grans que les més grans d'avui, fora de Barcelona. Encara que fos amb detriment d'aquesta, que no ho seria, fóra una alta obra patriòtica ajudar la creació d'unes quantes metròpolis que en pocs anys comptessin o s'apropessin als 100.000 habitants. L'Estat català tindrà mitjans per anar a aquest fi. Però cap tan natural i eficaç com el de fer concentracions administratives importants fora de Barcelona, al voltant de les quals es creïn interessos de tota mena i esdevinguin en un demà, no massa allunyat, nuclis considerables de població.

La futura estructura política i administrativa de Catalunya té una importància cabdal. Improvitzar en matèria tan delicada, aplicar teories sense conèixer realitats, representa un perill, un dels perills més greus que podria caure al nostre poble. La Ponència de la Divisió territorial no ha improvisat, certament. Ha conjuminat l'ideal amb la realitat, arribant a conclusions que, pel que jo en conec, em semblen excel·lents, però que podrien ésser rectificades en alguns detalls.

Cal esperar, ara, que una tan àrdua ponència, estudiada i meditada durant mesos per geògrafs i polítics eminents, tindrà confirmació en el Govern i en el Parlament de Catalunya.

CLAUDI AMETLLA

Costa poc de donar a la multitud una bandera; com més llampant i més violada més seguidors tindrà. Però si el canvi de bandera no és un canvi d'esperit, què val?

NICOLAU D'OLWER

PARTITS CATALANS

La fórmula donada l'any passat abans de l'instauració de la República pel P. C. E., de no establir contactes electorals amb els partits que no eren estrictament catalans, és, amb els que obeïen a directrius i disciplines externes a Catalunya, ha estat ratificada enguany pel nostre partit i per l'Esquerra republicana de Catalunya en el seu darrer congrés.

No se'n amaga que hi ha sectors i nuclis que no veuen amb goig aquesta fórmula i més encara la seva aplicació pràctica, però per damunt de velles tendències i per damunt d'interessos secundaris, hi ha d'haver com premissa prèvia la catalanització de la política catalana, si es vol que la nova llibertat sigui estructurada i regida catalana i autòtona. Ningú podrà deixar de reconèixer que si els partits catalans estan mediatitzats per organitzacions alienes, perilla que els nostres nuclis de governament es vegin influïts per accions i reaccions al marge, per no dir contràriament de l'esperit i de l'agre de la terra i del seu esperit.

Aquesta orientació que ultra els catalanistes d'esquerra liberal, segueixen els socialistes de la U. S. de C. i els comunistes del B. O. C., cal que sigui seguida a mà dreta per la "Lliga", per tal de fer impossible que lerrouistes i carlins puguin intervenir en la governació de la Catalunya autònoma.

RES D'ILLOT ESQUERP

I no es digui que la fórmula referida és una realització pràctica d'aquella frase d'Ortega i Gasset quan deia que Catalunya era un "islot acantilado". Com pot ésser això un país que viu immediat a Europa i que té oberts pels amplex camins de la mar tots els camins del món? Com pot ésser illot esquerp un país prósper que necessita amb major intensitat que tots els altres pobles de les Espanyes, d'un gran intercanvi esperitual i econòmic?

Però una cosa és voler que els propis catalans governin en catalanista la seva terra nadiua i l'altra és girar l'esquena a la realitat.

Seria girar l'esquena a la realitat, pensar que obtinguda l'autonomia ja no estem lligat a totes les coses d'Espanya. Precissament és tot el contrari; mai com ara té Catalunya tants interessos a defensar a Madrid; mai com ara Catalunya té d'intervenir en la política espanyola, per tal de consolidar la seva novella llibertat i per tal d'eixamplar el radi de les possibilitats estatutàries.

Però això pot fer-se sense que els partits catalans hagin d'esdevenir tributaris dels partits espanyols. Aquesta independència que reclamem no exclou l'establiment de llaços de relació amb els partits espanyols, afins i encara més si cal, llaços de col·laboració i entesa en actuacions polítiques generals.

En una paraula, la catalanització política preconitzada és tot el contrari del que suposava la paraula tant docta com il·lusoria del filòsof castellà.

El problema de la cultura

Davant de la nostra imaginació, en el moment d'emprendre orientacions per a l'estructuració de la Catalunya autònoma, se'ns presenten infinitat de problemes, que amb llur diversitat i amb llur intensitat d'importància, sembla que pretenen entorpir la visió panoràmica, encoratjadora, de l'alliberació, tot just iniciada, del nostre poble.

Problemes, que tenen la virtut de reduir-nos a un estat de meditació profunda, que la nostra ànima, però, catalanista i plena d'efusivitat renovadora, contempla esperançada confiant amb la capacitat dels catalans. Però entre molts, és sens dupte el que més ens preocupa en aquesta hora decisiva, com a problema bàsic, el de la cultura.

Tots els partits polítics que s'inspiren en una tendència liberal la inscriuen en lloc preferent de llurs programes i dediquen bona part de la seva tasca a l'estudi de les solucions més definitives, recolzades totes elles en una reorganització cultural que permeti fer assequible a la gran massa desamparada, de ciutadans anònims, d'introduir-se en els cercles d'estudi i de capacitat, tot pensant que, fins avui, bona part dels treballadors havien viscut al marge de tot perfeccionament intel·lectual, oblidada la seva instrucció, regatejant-los-hi esforços i negant-los-hi mitjans que possibilitessin la seva elevació cívica i permetessin a uns pobres ciutadans convertir-se en grans col·laboradors dintre la democràcia.

L'escola primària, l'institut, la universitat ha estat el triptic que amb la seva jerarquia cultural ha atret les mirades dels polítics de la República, que amb l'estimable afany de donar satisfacció al seu temperament altament humà i altamente honorable, sedollat de responsabilitat, han conduït la seva pensa a l'examen acurat de les possibilitats d'una reorganització cultural.

Certament, un esperit liberal no pot pas donar-se per satisfet amb una nova estructuració de les institucions que hem esmentat. Tot seguit emprèn novament la caminata envers l'assoliment de quelcom més que satisfaci els seus anhels i llavors cal pensar amb escoles tècniques de perfeccionament industrial i agrícola.

I bé, davant la realitat de l'Estatut d'autonomia—ben migrat per cert en aquest aspecte, però que tenim confiança en superar-lo amb l'entusiasta concurs del típic temperament organitzador dels catalans — aquest problema de la cultura té el caire premis d'una qüestió de vida o mort.

Fins ara era gairebé nul·la, per no dir totalment nul·la, l'activitat cultural, —descartant, naturalment, els centres de l'Estat que no satisfien ni el mínim de les aspiracions — i unes raríssimes excepcions a la capitalitat de Catalunya — els ateneus Polytechnicum i Enciclopèdic popular — eren tímidsament els capdavanters de la nova orientació que el règim republicà té el deure de plasmar en realitats vivents.

Es ben cert que el Govern de la Generalitat en el període passat d'intimitat, va procurar intensificar l'obra cultural amb la creació de l'Institut Escola per a la formació secundària i l'Escola Normal, Cursos d'Estiu per a la formació del mestre, que no per modesta deixa de fer-se creditora d'aplaudiments; però la tasca és tan grandiosa i les necessitats a satisfer

tan premioses que les institucions creades són com la gota d'aigua en la immensitat del mar o el gra de sorra en un extens desert.

Es tan propera l'hora d'edificar la nova Catalunya que bé val la pena d'insistir sobre un problema trascendental com el de la cultura.

Ja suposem que la gravetat del moment polític haurà fet possible que ja actualment existeixin plans concrets, i projectes estudiats que assenyalin la pauta dels mètodes i sistemes que s'han d'introduir en matèria d'ensenyament com a garantia d'una política rejuvenida pels homes liberals humanitzada per l'intel·ligència posada al servei del desvalgut.

I s'haurà pensat amb la creació d'escoles primàries, secundàries, superiors, tècniques; i amb la fundació de biblioteques, sosteniment d'arxius; i amb l'organització de curssets, conferències; i amb l'institució d'escoles per al perfeccionament del cultiu del camp, de granges pel foment de la riquesa pecuària.

Però hi ha un altre aspecte del problema que fins avui no hem vist plantejat.

Amb un esforç econòmic, generós, serà possible que en les urbs populoses, les ciutats d'importància numèrica d'habitants, neixin i es desenvolupin amb vida ubèrrima qualques institucions culturals, però i en els nuclis pobres demogràficament, pobles rurals, petites cèl·lules que vivifiquen i enrobusteixen la vida col·lectiva, què si fa?

Cal meditar-ho seriosament, perquè en definitiva les grans poblacions poden oferir, a tot temps, sinó una jerarquia completa de gradació instructiva, un bon nombre de biblioteques públiques i privades, de fundacions mantingudes exclusivament o amb la cooperació municipal que relativament donin satisfacció a la multitud desposseïda, però, en les poblacions reduïdes, la manca absoluta d'elements de cultura i educació serà a tot hora un oblit i una despreocupació que desmollorà visiblement tota la tasca pro-instrucció.

No podrà obligar-se a la població rural a desplaçar-se amb desatenció dels seus interessos ni podrà condemnar-se-la a viure en un estat d'ostracisme.

I serà precis que els nostres governants se'n preocupin amb la mateixa fe, amb el mateix entusiasme, amb el mateix optimisme, que posin en els altres afers catalans.

Que no se'n digui que per començar l'obra educativa hem de procurar que si més no estiguin ben atesos els serveis culturals de les grans poblacions, perquè nosaltres estem convençuts que els fonaments de tota organització col·lectiva comença pels pobles petits que són els que més s'han descuidat, pels nuclis reduïts, que mai han preocupat en el més mínim.

Vetaquí un aspecte del problema que brindo als futurs parlamentaris catalans.

Abans de que vos ho exigeixin pensau amb ells que són ciutadans com les altres, amb els mateixos drets.

LLUIS FRANQUESA

NO ÉS QÜESTIÓ DE BON GOVERN NI D'ADMINISTRACIÓ; NO ÉS QÜESTIÓ DE LLIBERTAT NI D'IGUALTAT; NO ÉS QÜESTIÓ DE PROGRÉS NI DE TRADICIÓ; ÉS QÜESTIÓ DE PÀTRIA.
(Prat de la Riba)

